

פרשת וארא תשס"ח

שמות פרק ה-ו

(כב) וַיֵּשֶׁב מֹשֶׁה אֶל ה' וַיֹּאמֶר אֲדֹנָי לָמָּה הִרְעַתָּה לָעַם הַזֶּה לָמָּה זֶה שְׁלַחְתָּנִי: (כג) וַיִּמָּאֵז בְּאָזְנוֹ אֶל פְּרַעֲהַ לְדַבֵּר בְּשִׁמְךָ הִרְעָה לָעַם הַזֶּה וְהִצֵּל לֹא הִצַּלְתָּ אֶת עַמְּךָ: (א) וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה עֲתָה תִּרְאֶה אֲשֶׁר אֶעֱשֶׂה לְפָרַעַה כִּי בְיַד חֲזָקָה יִשְׁלַחַם וּבְיַד חֲזָקָה יִגְרָשֻׁם מֵאֶרֶץ: (ב) וַיִּדְבֹּר אֱלֹהִים אֶל מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲנִי ה': (ג) וַאֲרָא אֶל אֲבְרָהָם אֶל יִצְחָק וְאֶל יַעֲקֹב בְּאֵל שְׁדֵי וְשְׁמִי ה' לֹא נִוְדַעְתִּי לָהֶם:

רש"י
(כב) למה הרעתה לעם הזה – ואם תאמר מה איכפת לך, קובל אני על ששלחתני: (א) עתה תראה וגו' – הרהרת על מדותי, לא כאברהם שאמרתי לו (בראשית כא יב) כי ביצחק יקרא לך זרע, ואחר כך אמרתי לו (שם כב ב) העלהו לעולה, ולא הרהר אחרי, לפיכך עתה תראה. העשוי לפרעה תראה, ולא העשוי למלכי שבעה אומות, כשאביאם לארץ: כי זיד חזקה ישלחם – מפני ידי החזקה שתחזק עליו ישלחם: וזיד חזקה יגרשם מארצו – על כרחם של ישראל יגרשם, ולא יספיקו לעשות להם צידה. וכן הוא אומר (שמות יב לג) ותחזק מצרים על העם למהר יגרשם, ולא יספיקו לעשות להם צידה. העם למהר לשלחם וגו': (ב) וידבר אלהים אל משה – דבר אתו משפט על שהקשה לדבר ולומר (לעיל ה כב) למה הרעותה לעם הזה: ויאמר אליו אני ה' – נאמן לשלם שכר טוב למתהלכים לפני. ולא לחנם שלחתך כי אם לקיים דברי שדברתי לאבות הראשונים. ובלשון הזה מצינו שהוא נדרש בכמה מקומות אני ה' נאמן ליפרע, כשהוא אמור אצל עונש, כגון (ויקרא יט יב) וחללת את שם אלהיך אני ה', וכשהוא אמור אצל קיום מצות, כגון (ויקרא כב לא) ושמרתם מצותי ועשיתם אותם אני ה', נאמן ליתן שכר:

בראשית פרק טז פסוק ז

וַיִּמְצָאָהּ מִלְאָךְ ה' עַל עֵין הַמַּיִם בְּמִדְבַּר עַל הָעֵין בְּדֶרֶךְ שׁוּר:

בראשית פרק כח פסוק יג

וַהֲנֵה ה' נֹצֵב עָלָיו וַיֹּאמֶר אֲנִי ה' אֱלֹהֵי אֲבְרָהָם אָבִיךָ וְאֱלֹהֵי יִצְחָק הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתָּה שֹׁכֵב עָלֶיהָ לְךָ אֶתְנַנְּנָה וְלִזְרַעְךָ:

רש"י
(יג) נצב עליו – לשמרו: ואלהי יצחק – אף על פי שלא מצינו במקרא שייחד הקב"ה שמו על הצדיקים בחייהם לכתוב אלהי פלוני, משום שנאמר (איוב טו טו) הן בקדושו לא יאמין, כאן

ייחד שמו על יצחק לפי שכהו עיניו וכלוא היה בבית, והרי הוא כמת, ויצר הרע פסק ממנו: קצב עליה – קיפל הקב"ה כל ארץ ישראל תחתיו, רמז לו שתהא נוחה ליכבש לבניו:

Rabbi Brovender's Shiur is sponsored by
Dr. Bernard & Robin Cohen, Milwaukee

Visit www.atid.org/shiur for audio recordings, Podcasts,
or to sign-up to receive sources in advance.

Visit www.WebYeshiva.org to sign up for the free 14-day trial of
Rabbi Brovender's fully interactive, online Yeshiva.

אמת

שמות

תורת

פרשת וארא

וידבר אלהים אל משה ויאמר אליו אני ד'. הנה לא נמלא כלשון הזה בכל החורב. כי בכל ההחלוא דיבור למשה. כחיב. וידבר ה' אל משה. וכאן וידבר אלהים אל משה ויאמר אליו אני ד'. י"ל שהוא ענין אחד עם מה שגם בצריחה העולם מתחיל בראשית ברא אלהים. ואמרו חז"ל שנתחילה ע"ה במחשבה לברואות במדע"ד. וכשראה שאין העולם מתקיים. שיתק מדה הרחמים. כי נפש הראשון שנברא בעולם הוא אדם הראשון י"ל כפיו של הקב"ה. בוודאי לא נעלם מעיניו כמעט רגע הנהגת הבורא ית' בכל תנועה. ובכל פרט דבר הנמלא בעולם. היה מבורר לנגד עיניו השגחת הבורא ית"ש. וכן היה כסדר הדורות. אברהם יצחק ויעקב וי"ב שבטי ישראל. אשר לא זו מנגד עיניהם. יראה ורוממות ד' בכל פרט דבר. ובאמת כן הוא בדין. כי רק לצורך הזה נברא האדם בעולם הזה. והנהגה זו היא כמו שעלה במחשבה לברוא בדין. אמנם אחר שגם זאת גזרה חכמתו ית'. שירדו אבותינו למצרים שהוא חכלית הירידה והבעלם והשפלות. והי' עליהם הממשלה מפרעה מלך מצרים. שהי' חכלית ההיפוך. וכאשר כבר באו להבעלם הגדול וחכלית הירידה כזאת. ובכ"ן הי' רצון הש"י להחזירם לשרש הקדושה. וענין הזה הוא למעלה מן הסדר של הנהגה במדת הדין. הולך להיות הנהגה על ידי מדת הרחמים. הנרמז בשם הוי"ה ב"ה. שהוא מדת הרחמים. לרחם על ברייתו להעלותם מחכלית הירידה. לשרש הקדושה. וזהו ראה שאין העולם מתקיים. היינו שיהיה קיום לדורי דורות. גם אם יהיו בחכלית הבעלם והירידה. ע"ז שיתק עמו מדע"ד. כי אין גזרין גזירה על הציבור אלא אי"ב רוב ציבור יכולין לעמוד בה. ובהנהגה זו של שם

אלהים אין רוב העולם יכול לעמוד. רק בני עלי וחס מעטים. וזהו וידבר אלהים אל משה. היינו שראשית הנהגה היה במדת שם אלהים. ויאמר אליו אני הוי"ה. שעתה לצורך הגאולה. יולך להיות הנהגה בצחי' השם הוי"ה. וזהו וארא אל אברהם וגו'. ושמי הוי"ה לא נודעתי להם. שלא היה מהצורך להאבות הקדושים להיות הנהגה בשם הוי"ה. וגם אני שמעתי את נאקת בני ישראל אשר מצרים מעבדים אותם וגו'. לכן אמור לבני ישראל אני ד'. היינו שעשה מן הירידה הזו. נלך להיות הנהגה בצחי' אני הוי"ה מדע"ד והולאתי וגו' וידעם כי אני ד' אלהים המוליד אתכם מתחת סבלות מצרים דייקא. וכנ"ל: